

Werkplan Zuid-Afrika 2021-2024

1. Beleidskader

- Taalunieverdrag (9 september 1980), artikel 3d, 4g en 5g
- Intentieverklaring tot nadere samenwerking tussen Zuid-Afrika en de Nederlandse Taalunie (20 november 2010)
- Memorandum of Understanding on cooperation in the field of Human Language Technologies (januari 2012 – afgelopen maar nog steeds referentiedocument)
- Raamovereenkomst tussen het Algemeen Secretariaat van de Nederlandse Taalunie en de Afrikaanse Taalraad voor uitwisseling van kennis en ervaring en voor samenwerking in de verdere ondersteuning en bevordering van het Nederlands en het Afrikaans (30 januari 2020)
- Meerjarenbeleidsplan 2020-2024 (Comité van Ministers, 15 juni 2020)

Hans Bennis en Conrad Steenkamp tekenen in aanwezigheid van Kris Van de Poel de samenwerkingsovereenkomst

2. Context en uitgangspunten

- Nederlands en Afrikaans zijn aparte, maar verwante, talen. De onderlinge taalkundige verwantschap biedt perspectieven en kansen voor de uitwisseling van kennis en ervaring in taalgerelateerde contexten. Naast de taalverwantschap biedt ook de Zuid-Afrikaanse aanpak van meertaligheid zulke perspectieven.
- Nederlandse taal- en letterkunde is ingebed in de universitaire opleidingen Afrikaans. Daardoor is Zuid-Afrika een belangrijk centrum voor de internationale neerlandistiek.
- Door de taalkundige verwantschap kunnen cultuuruitingen (literatuur, poëzie, muziek) op een zekere wederzijdse belangstelling rekenen bij een breder publiek.
- Door de historische banden zijn er in Zuid-Afrika een groot aantal originele Nederlandstalige bronnen (literatuur en archieven) voorhanden.
- De Taalunie is een organisatie voor het Nederlands, en ontplooit activiteiten die relevant en van belang zijn voor het Nederlands. Daarbij is het mogelijk dat deze activiteiten tegelijkertijd ook relevant zijn voor een andere taal (bv. Afrikaans), maar dat is niet de eerste doelstelling.

3. Strategische doelstellingen 2020-2024

- **Internationalisering:** benutten van de taalverwantschap tussen Nederlands en Afrikaans als een bijkomende invalshoek voor de neerlandistiek intra en extra muros;
- **Inclusiviteit:** verder uitbouwen van samenwerking met ATR als organisatie die alle Afrikaanstaligen samenbrengt en exploreren van samenwerking met andere taalgroepen;
- **Creativiteit en lezen:** stimuleren van culturele creatie en culturele verrijking vanuit de combinatie van culturele afstand en taalverwantschap tussen Nederlands en Afrikaans.

4. Activiteiten per aandachtsgebied

Aandachtsgebied 1 – Standaardtaal

Taalportaal

We bestendigen de samenwerking met Zuid-Afrikaanse instellingen in het kader van Taalportaal, dat op dit moment voor het Nederlands, Fries en Afrikaans (via ViVA) bestaat en wordt uitgebreid naar twee andere officiële talen van Zuid-Afrika, met name Setswana en IsiXhosa (via SADiLar): www.taalportaal.org

Taal- en spraaktechnologie

We stimuleren de samenwerking tussen het INT (voor het Nederlands) en ViVA en CText (voor het Afrikaans) met het oog op de toegang tot of ontwikkeling van taaltechnologische toepassingen en hulpbronnen voor beide talen.

Aandachtsgebied 2 – Nederlands en andere talen en taalvariëteiten

Verdieping van samenwerking met de ATR
We zien de Taalunie en de ATR als twee centrale beleidsorganisaties die ieder toegang bieden tot andere organisaties met meer uitvoerende taken op het gebied van het Nederlands, het Afrikaans en andere talen. We doen aan onderlinge uitwisseling, onder meer tussen de Staat van het Nederlands / Stand van Afrikaans (onderzoek naar het gebruik van talen in de verschillende samenlevingen).

Talenbeleid hoger onderwijs

Sinds 2017 heeft de Taalunie een onderzoeksprogramma naar talenbeleid in het hoger onderwijs, met diverse universiteiten in Nederland, Vlaanderen, Suriname en het Caribisch gebied. Het blijft een doelstelling van de Taalunie om ook Zuid-Afrikaanse universiteiten bij dit onderzoeksprogramma te betrekken en zo het internationale perspectief ervan verder te verbreden, ook naar niet-Nederlandstalige contexten. We werken samen rond onderlinge versterking tussen Nederlands en Afrikaans als wetenschapstaal.

Luistertaal

We stimuleren het gebruik van luistertaal tussen Nederlandstaligen en Afrikaanstaligen en bieden handreikingen aan om de onderlinge verstaanbaarheid te bevorderen.

Aandachtsgebied 3 – Onderwijs Nederlands in Vlaanderen en Nederland

Aantrekkelijker maken van opleiding Nederlands

We betrekken Zuid-Afrikaanse vakgroepen Nederlands en Afrikaans bij initiatieven om de wisselwerking tussen de neerlandistiek binnen en buiten het taalgebied te versterken. Het perspectief van het Afrikaans, in al zijn gedaantes, kan de inhoud van de opleidingen Nederlands in Vlaanderen en Nederland verrijken.

Lezen en geletterdheid

We zijn geïnteresseerd in uitwisseling op het vlak van geletterdheid en leesbevordering met partners in Zuid-Afrika.

Aandachtsgebied 4 – Onderwijs Nederlands buiten het taalgebied

Leerstoel Nederlands

De Taalunie heeft de ambitie om, in samenwerking met de Nederlandse, Vlaamse en Zuid-Afrikaanse universiteiten, een wisselleerstoel Nederlands op te zetten in Zuid-Afrika, met twee trajecten: taalvaardigheid en wetenschappelijk onderzoek.

Nederlandse taalverwerving

De Taalunie steunt initiatieven die de actieve taalverwerving van het Nederlands door Zuid-Afrikaanse studenten verbetert, zodat het Nederlands niet louter als studieobject of hulpwetenschap voor het Afrikaans wordt gezien maar als een levende taal die deuren opent naar de Lage Landen en het Caribische deel van het taalgebied.

Ondersteuning internationale neerlandistiek

De Taalunie ondersteunt de kwaliteit van het hoger onderwijs neerlandistiek wereldwijd, waaronder ook de neerlandistiek in Zuid-Afrika valt, met verschillende programma's.

- Zomercursussen voor studenten;
- Professionalisering van docenten;
- Ondersteunen kwaliteit van de afdelingen;
- Stimuleren netwerkvorming.

Aandachtsgebied 5 – Taal en cultuur

Verbinden van afdelingen Nederlands met culturele activiteiten in Zuid-Afrika

Overeenkomstig het meerjarenbeleidsplan versterkt de Taalunie haar internationale cultuurnetwerken en realiseert ze programma's voor internationale culturele uitwisseling. We streven hierbij een wisselwerking na tussen de steun aan culturele festivals en de steun aan universitaire afdelingen Nederlands (o.m. gastschrijversregeling). Via het Expertisecentrum Literair Vertalen hebben we aandacht voor het stimuleren van de vertaling van Nederlandstalige literatuur in het Afrikaans en vice versa.

Culturele uitwisseling tussen Zuid-Afrika en het Nederlands taalgebied

We stimuleren uitwisseling met Zuid-Afrikaanse culturele actoren o.m. via het Festival voor het Afrikaans en een serie online gesprekken met Afrikaanse schrijvers i.s.m. het Zuid-Afrikahuis.

DBNL

We bevorderen de opname van origineel Nederlandstalig taal- en letterkundig werk uit Zuid-Afrika in de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren. We promoten ook het bestaande Afrikaanstalige werk in de DBNL.

Digitalisering van VOC-Daghregisters

Samen met het Nationaal Archief van Nederland en het Tracing History Trust in Zuid-Afrika heeft de Taalunie in 2019 een driepartijenovereenkomst afgesloten om de VOC-Daghregisters over de Kaap uit de 17de en 18de eeuw verder te digitaliseren en gratis online te ontsluiten voor nader onderzoek, met gebruik van de tool Transkribus. Bij een positieve evaluatie van dit project en deze tool kan naar andere ontsluitingsmogelijkheden van Nederlandstalige archieven in Zuid-Afrika worden gekeken. Hierbij kan dan ook aansluiting worden gezocht bij het project "Dutch Sources" van de Universiteit van Amsterdam.

5 Preferentiële institutionele partners

- Zuid-Afrikaanse overheid:
 - Ambassade in Den Haag
 - Ambassade in Brussel
- Afrikaanse Taalraad
- Suider Afrikaanse Vereniging vir Neerlandistiek (SAVN)
- Diplomatieke vertegenwoordigingen van Nederland, Vlaanderen en België in Zuid-Afrika:
 - Nederlandse ambassade Pretoria
 - Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering in Pretoria
 - Nederlands Consulaat-generaal Kaapstad
 - Belgisch Consulaat-generaal Kaapstad
- Andere partners:
 - Relevante onderzoeksinstituten zoals het Instituut voor de Nederlandse Taal, het Meertens Instituut, Sadilar, VIVA, Suid Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns
 - Zuid-Afrikahuis Amsterdam; Vlaams-Zuid-Afrikaanse Vereniging; Vectis; Stichting Afrikaans en de Lage Landen, Algemeen-Nederlands Verbond, Sasnev
 - Leerstoelen in Amsterdam en Gent (en andere tijdelijke (wissel)leerstoelen)
 - Vakgroepen Nederlands in Zuid-Afrika en Namibië